

Brüsszel, 2018.3.14.
COM(2018) 250 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI
TANÁCSNAK ÉS A TANÁCSNAK**

Eredményjelentés az európai migrációs stratégia végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

Az európai migrációs stratégia továbbra is átfogó keretet nyújt az EU által a migrációra vonatkozóan végzett munkához. A stratégia valamennyi főbb munkaterületén folytatódik az intézkedések végrehajtása, a migrációs kihívás és nyomás azonban továbbra is magas, figyelembe véve az Európa szomszédságában és azon túl tapasztalható geopolitikai instabilitást, valamint a hosszú távú demográfiai és társadalmi-gazdasági tendenciákat.

Ez a jelentés áttekintést nyújt a Bizottság legutóbbi, 2017. novemberi jelentése¹ óta valamennyi munkaterületen – köztük a gyermekek védelme² terén – elért előrehaladásról és fejleményekről. Emellett számba veszi, hogy milyen előrelépés történt az uniós vezetők részére 2017 decemberében előterjesztett átfogó migrációs csomagra³ vonatkozóan 2018 júniusáig elérendő megállapodásra irányuló bizottsági ütemtervvvel összhangban. Bemutatja a munka átfogó jellegét, és emlékeztet arra, hogy az EU erőfeszítéseinek intenzitását valamennyi területen fenn kell tartani.

Végül a jelentés olyan konkrét kulcsfontosságú intézkedéseket azonosít, amelyek az uniós válasz folyamatos hatékonyságának biztosításához szükségesek, különösen azt illetően, hogy a tagállamoknak és az EU-nak közösen további pénzügyi beruházást kell végrehajtaniuk a migráció külső dimenziójára vonatkozó uniós fellépés támogatására.

2. HELYZET A FŐ MIGRÁCIÓS ÚTVONALAK MENTÉN

2017-ben a migrációs helyzet stabilabbá vált, de továbbra is kihívásokkal teli volt. 2017-ben közel 205 000 szabálytalan határátlépés történt, és összességében 28 %-kal kevesebb migráns érkezett 2014-hez – a válság előtti évhez – képest⁴. A helyzet azonban instabil, és a lefelé irányuló tendencia fenntartása érdekében 2018-ban is folytatódik a munka az összes migrációs útvonalra vonatkozóan. Ezzel párhuzamosan a nemzeti migrációs rendszerekre nehezedő nyomás enyhül, de még mindig magas szintű. 2017-ben 685 000 menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be az EU-n belül (2016-hoz képest 43 %-os csökkenés), ebből 160 000 kérelem gyermekektől érkezett⁵, és a tagállamok majdnem egymillió elsőfokú menekültügyi határozatot adtak ki⁶.

¹ COM(2017) 669 final, 2017.11.15.

² COM(2017) 211 final, 2017.4.12. A Bizottság rendszeresen frissíteni fogja az interneten a migráns gyermekek védelméről szóló közleményben meghatározott intézkedések végrehajtása előrehaladásának áttekintését: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/rights-child/children-migration_en

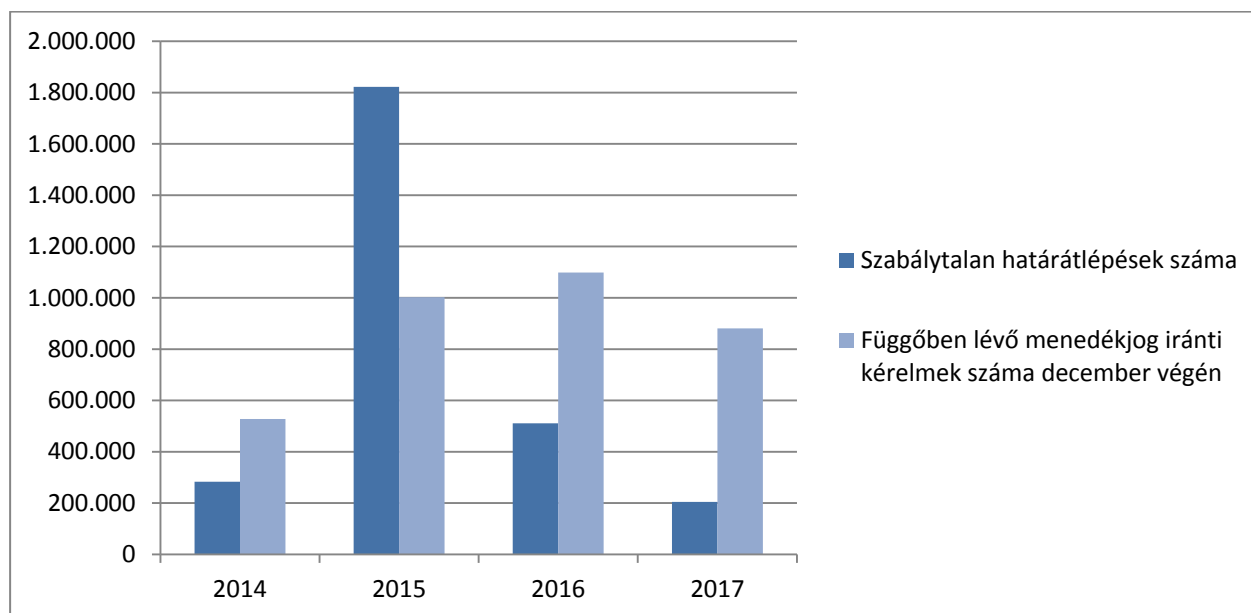
³ COM(2017) 820 final, 2017.12.7.

⁴ Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség adatai.

⁵ Az ENSZ Gyermekalap (UNICEF) adatai.

⁶ Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal adatai.

Az uniós külső határon észlelt szabálytalan határátlépések és a függőben lévő menedékjog iránti kérelmek száma a 28 tagú EU-ban – 2014–2017

Az adatok forrása: az észlelt szabálytalan határátlépésekre vonatkozóan az Európai Határ- és Parti Őrség, a függőben lévő menedékjog iránti kérelmek tekintetében pedig az Eurostat. Megjegyzés: a függőben lévő menedékjog iránti kérelmek 2017. évi adatai nem tartalmazzák Spanyolországot és Ciprust, amelyekre vonatkozóan nincsenek adatok.

Kelet-mediterrán útvonal

A kelet-mediterrán útvonalon a migrációs mozgások tekintetében folytatódtak a 2016. márciusi EU–Törökország nyilatkozat óta megfigyelt tendenciák. 2017 egészét tekintve 42 319 migráns érkezett ezen az útvonalon keresztül, szemben a 2016. évi 182 227 fővel⁷. 2018-ra vonatkozóan, 2018. március 6-ig 3 126 érkezést regisztráltak a **görög szigeteken**. 2017-ben ugyanebben az időszakban 2 689 migráns érkezett⁸. A migránsok körében leggyakoribb állampolgárságokat tekintve a relatív megoszlás kismértékben változott. 2017-ben a migránsok közül a legtöbb szíriai (40 %), iraki (19 %) és afgán (11 %) állampolgár volt. 2018-ban ez idáig a megoszlás kissé módosult: a szíriaiak aránya 32 %, az irakiaké 27 %, míg az afgánoké 13 % lett.

Míg a Törökországból Olaszországba, Ciprusra, Bulgáriába és Romániába történő határátlépések száma mostanában nagyon alacsony volt, a korábbi évekhez képest **a szárazföldi határon keresztül** Törökországból **Görögországba** irányuló szabálytalan határátlépések száma emelkedett. E határátlépések száma 2017-ben közel 80 %-kal emelkedett 2016-hoz képest, és elérte a közel 5 500-at. 2018. március 4–5-ig 838 esetet észleltek, míg ez a szám 2017 ugyanezen időszakában 291 volt. Megjegyzendő, hogy e határátlépések legnagyobb aránya (ebben az évben eddig a határátlépések több mint 50 %-a) török állampolgárokat érint.

Nyugat-balkáni útvonal

A nyugat-balkáni útvonalon 2017-ben megfigyelt viszonylag stabil tendencia 2018-ban is megmaradt. A fokozott határellenőrzések, valamint az uniós tagállamok, az uniós

⁷ Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség adatai.

⁸ A görög rendőrség adatai.

ügynökségek és a nyugat-balkáni országok közötti összehangolt együttműködés továbbra is megnehezíti a nyugat-balkáni útvonalon való szabálytalan határátlépést. Az elsődleges útvonalakon azonban fokozódtak az ellenőrzések, és emiatt új útvonalak vagy elterelések alakulhatnak ki máshol. Ez továbbá oda vezethet, hogy a csempészhálózatok kiigazítják módszereiket és újakat kezdenek alkalmazni, köztük olyan technikákat, amelyek a csempészek profitjának fenntartása érdekében nagyobb veszélynek teszik ki a migránsokat. Emiatt folyamatos erőfeszítésre van szükség a fejlemények nyomon követésére és a csempészekkel szembeni együttműködésre.

Az EU külső határain észlelt szabálytalan határátlépések többségét a Szerbiával közös határon regisztrálták. Arra utaló jelek mutatkoznak továbbá, hogy egy Albánián, Montenegrón és Bosznia-Hercegovinán keresztül Horvátországba és Szlovéniába tartó alútvonal van kialakulóban. A folyamatos nyomon követés azért is lényeges, mert emelkedik az EU-ba való belépést a nyugat-balkáni országokon keresztül megkísérlő iráni állampolgárok észlelt száma. Az elmúlt hónapokban regisztrált kísérletek számának emelkedése egybeesik Szerbia azon döntésével, hogy az iráni állampolgárok részére vízummentes beutazást biztosít. Az EU-ba szabálytalanul történő belépésre irányuló legtöbb kísérletet a Belgrádból légi úton érkezőknél regisztráltak, akik hamisított vagy csalárdul megszerzett okmányokat használtak. Végül a nyugat-balkáni országokból Görögországba irányuló migrációs mozgásokat is szorosan nyomon kell követni, mivel 2017-ben jelentősen több, Albániából Görögországba tartó migránst észleltek, jóllehet összességében ezek szintje alacsony⁹.

Közép-mediterrán útvonal

A Bizottság – a migrációs partnerségi keret¹⁰ és a máltai nyilatkozat¹¹ alapján – erős hangsúlyt fektetett a migrációs áramlások kezelésére a közép-mediterrán útvonal mentén. Mindazonáltal továbbra is ezen az útvonalon érkezik a legtöbb migráns a tengeren átkelve Európába, annak ellenére, hogy Líbiából 2017. július közepe óta jelentősen kevesebben indultak el. 2017-ben 119 369 személy érkezett Olaszországba ezen az útvonalon, ez 2016-hoz képest 34 %-os csökkenést jelent. 2018. március 6-ig 5 457 érkezést regisztráltak 2018-ban, ami hozzávetőleg 65 %-kal alacsonyabb 2017 ugyanezen időszakához képest. 2018-ban eddig az ezen az útvonalon érkező migránsok összetétele jelentős változást mutat: az állampolgárságot tekintve a migránsok körében az eritreaiak (24 %), tunéziaiak (20 %) és nigériaiak (6 %) aránya volt a legmagasabb, míg 2017-ben nigériai (15 %), guineai (8 %) és elefántcsontparti (8 %) állampolgárok érkeztek a legnagyobb számban.

A Tunéziából Olaszország irányába indulók száma továbbra is jelentősen emelkedik: 2018-ban eddig az útrakezők 20 %-a (állampolgárságra való tekintet nélkül) Tunéziából indult el.

2017-ben csökkent a tengeri halálesetek száma, és ez a tendencia 2018-ban is folytatódik. 2016. február 1-je óta az olasz parti őrséget támogató uniós műveletek során több mint 286 300 migránst mentettek meg. A Nemzetközi Migrációs Szervezet jelentése szerint a líbiai parti őrség 2017-ben több mint 20 300, 2018 januárjában pedig több mint 2 000 migránst mentett meg Líbia felségvizein, amiben az új személyzet kiképzését követően Olaszország által visszaadott hajók is a segítségére voltak. Az útvonal azonban továbbra is nagyon veszélyes, különösen azért, mert a csempészek úgy alakították át tevékenységüket, hogy az

⁹ 2017. január–november között 25 %-os emelkedés 2016 ugyanezen időszakához képest (forrás: Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség).

¹⁰ COM(2016) 385 final, 2016.6.7.

¹¹ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

nagyobb veszélynek teszi ki a migránsokat. A tengeren életüket veszített és eltűnt személyek száma a becslések szerint 2017-ben 2 853 volt, ami 2016-hoz képest 38 %-os csökkenést jelent¹². Nigerben, a sivatagban is folytattak kutatási-mentési műveleteket: 2017-ben több mint 2 000 migránst helyeztek biztonságba, 1 100-at a Nemzetközi Migrációs Szervezettel közösen végzett kutatási-mentési műveletek keretében.

Nyugat-mediterrán/atlanti útvonal

A nyugat-mediterrán/atlanti útvonalon érkezők száma 2017 júniusában emelkedni kezdett, és ez a tendencia azóta is folytatódik. 2017-ben 28 349 migráns érkezett Spanyolországba ezen az útvonalon, ami 2016-hoz képest több mint kétszeres emelkedés. Ez magában foglalta a Ceutába és Melillába (spanyol autonóm városokba) a szárazföldön, a Marokkóból és Algériából tengeri úton, valamint a dakari és a casablancai repülőtérrel légi úton megkísérelt határátlépések számának emelkedését. A Spanyolországba (a nyugat-mediterrán útvonalon, az atlanti útvonalon, valamint Ceután and Melillán keresztül) érkezők száma 2018-ban március 4-ig összesen 3 804 volt, ami közel 17 %-kal magasabb 2017 ugyanezen időszakához képest (3 260)¹³. Az ezen az útvonalon 2018-ban szabálytalan határátlépőként regisztrált migránsok főbb állampolgárság szerinti megoszlása a következő: guineai (17 %), marokkói (17 %), mali (15 %), elefántcsontparti (13 %) és gambiai (7 %). 2017-ben ez a megoszlás a következőképpen alakult: marokkói (21 %), algériai (18 %), elefántcsontparti (14 %), guineai (13 %) és gambiai (11 %).

3. UNIÓS TÁMOGATÁS A MIGRÁCIÓKEZELÉSHEZ

Kelet-mediterrán útvonal – támogatás Görögországnak és Bulgáriának

Az **uniós fogadóállomásokon** alapuló koncepció továbbra is a tagállamok részére nyújtott uniós támogatás kulcsfontosságú elemei közé tartozik. Annak ellenére hogy a meglévő kapacitás tekintetében sikerült javítani a feltételeket, a görögországi uniós fogadóállomásokon még mindig nem áll rendelkezésre elegendő számú befogadási férőhely. Március 8-án 12 926 migráns tartózkodott a szigeteken (köztük 10 020 az uniós fogadóállomásokon), ami lényegesen magasabb, mint a rendelkezésre álló férőhelyek hivatalos száma (kevesebb mint 8 000). Erőfeszítéseket tettek a kapacitás bővítésére és annak biztosítására, hogy a létesítményeket megfelelően felszereljék a téli időjárásra. A moriai uniós fogadóállomáson 60 új lakóegységet létesítettek, a fogadóállomás így további 700 férőhelyet biztosít. Kószon és Léroszon javultak a feltételek. Továbbra is jelentős probléma azonban az újabb befogadási helyszínek és a kitoloncolási kapacitás helyi önkormányzatok általi biztosítása. A görög hatóságoknak arra is azonnali megoldást kell találniuk, hogy tolmácsolást biztosítsanak a szigeteken a nemzeti program keretében.

Általánosabban az mondható el, hogy a szigeteken és a kontinentális területeken folyamatos hiány van a kísérő nélküli kiskorúak számára megfelelő szálláshelyekből. A görög hatóságoknak fel kell gyorsítaniuk a kísérő nélküli kiskorúak részére Görögország-szerte biztosítandó 2 000 további befogadási férőhely uniós pénzügyi segítséggel történő kialakítását. Görögországban valamennyi uniós fogadóállomáson gyermekvédelmi csoportokat jelöltek ki, amelyek képzése jelenleg folyik: ez azon szélesebb körű erőfeszítések

¹² Forrás: IOM, Eltűnt Migránsok Projekt (<https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>).

¹³ Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség adatai. A 2018. január és február vonatkozó adatok a nyugat-mediterrán útvonalon a tengeren átkelve, valamint az atlanti útvonalon érkezőket mutatják.

része, amelyek a Bizottság 2017. áprilisi közleménye nyomán a migráns gyermekek szükségleteinek kiemelt kezelésére irányulnak.

A kézzelfogható és tartós eredmények eléréséhez a görög hatóságoknak folyamatosan nyomon kell követniük ezen intézkedések mindegyikét.

2018. március 7-ig 21 847 személyt **helyezték át** Görögországból, köztük 513 kísérő nélküli kiskorút. Görögországban még 149 olyan kérelmező van – köztük 32 kísérő nélküli kiskorú –, akiknek elfogadták az áthelyezés iránti kérelmét, de akiket még nem helyeztek át¹⁴.

Az EU továbbra is jelentős **pénzügyi támogatást nyújt Görögországnak** a migrációval kapcsolatos kihívások kezelésére. 2015 eleje óta a Bizottság 393 millió EUR összegű szükséghelyzeti segélyt ítelt oda a 2014–2020-as nemzeti programok keretében rendelkezésre álló 561 millió EUR összegben felül. Ezen túlmenően a Szükséghelyzeti Támogatási Eszköz¹⁵ eddig több mint 440 millió EUR-t nyújtott 2016–2017 folyamán, 2018-ban pedig további 198 millió EUR áll rendelkezésre. A 2017 decemberében kidolgozott, 2018-ra vonatkozó pénzügyi terv meghatározta az alapvető szükségleteket, és elő fogja segíteni, hogy a szükséghelyzeti finanszírozásról fokozatosan áttérjenek a nemzeti programok keretében Görögország részére allokált erőforrások felhasználására.

Az EU 24 millió EUR összegű hozzájárulást nyújtott a Nemzetközi Migrációs Szervezet által végrehajtott, önkéntes visszatéréshez nyújtott támogatási és visszailleszkedési programhoz, amelynek segítségével 2017-ben 5 656 – ezen belül a szigetekről 1 683 – migráns tudott visszatérni származási országába. 2018-ban március 1-jéig ennek segítségével 760 migráns tért haza, köztük 242-en a szigetekről. Az EU az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával együttműködve ezenfelül egy jelentős programot is finanszíroz, amely a kontinentális területeken rendelkezésre álló befogadási kapacitást támogatja egy olyan, bérelhető szálláshelyekre irányuló programon keresztül, amelynek célja, hogy 2018 közepéig akár 25 000 személyt is el tudjanak szállásolni a kontinentális területeken, a bérelhető szálláshelyek programja keretében a szigeteken rendelkezésre álló 2 000 férőhelyen felül. Volumenét tekintve ezt a programot hatékonyan kiigazították, hogy a szükségleteket már azok felmerülésekor fedezni tudják.

A Görögországnak nyújtott uniós támogatás egy másik lényeges részét az **uniós ügynökségek** által végzett munka teszi ki. Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal égisze alatt működő csoportok támogatást nyújtanak a görög hatóságok számára a potenciális nemzetközi védelmet kérelmezők azonosításához és nyilvántartásba vételéhez, és kulcsfontosságú tájékoztatást biztosítanak a migránsoknak. A szakértők továbbá tanácsot adnak az állampolgárság-értékeléssel kapcsolatban, és közreműködnek az okmányokkal való esetleges visszaélések felderítésében. Egy 14 főből álló szakértői csoport a szűk keresztmetszetek megszüntetése és a határozathozatal hatékonyabbá tétele érdekében egyedi támogatást nyújt a görög menekültügyi fellebbviteli hatóság számára. Az EU 2018-ban különös hangsúlyt helyez majd arra, hogy támogassa a görög hatóságokat a befogadási nyomonkövetési rendszer kialakításában és alkalmazásában. A Hivatal március 7-ig összesen 72 nemzeti szakértőt, valamint 76 kölcsönmunkaerőt és 84 tolmácsot helyezett ki Görögországba.

¹⁴ Áthelyezésük elsősorban Írországot (131) és Németországot (18) érinti. További 20 kérelmezőre vonatkozóan a görög hatóságok még várják Németország válaszát.

¹⁵ Létrehozta az Unión belül szükséghelyzeti támogatás nyújtásáról szóló, 2016. március 15-i (EU) 2016/369 tanácsi rendelet.

2018. március 5-ig az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség 801 szakértőt helyezett ki Görögország tengeri és szárazföldi határára. A szakértők támogatják a hatóságokat az uniós fogadóállomásokon alapuló koncepció alkalmazásában, többek között a migránsok azonosításában, nyilvántartásba vételében és ujjnyomatvételében, a külső határ hatékony ellenőrzésében, a továbbutazás kezelésében és a visszatérések megkönnyítésében. A Hivatal továbbá 280 görög rendőr kihelyezését is finanszírozza. 2016 szeptembere óta az Europol több szakértői csoportot helyezett ki Görögországba, amelyek alapos biztonsági ellenőrzéseket végeznek. 2018. március 5-én összesen 19 Europol-vendégtsízt és 2 Europol alkalmazott volt kihelyezve öt görögországi helyszínre. Az Europol vendégtsízi koncepciójának 2017. év végi értékelésekor¹⁶ megállapították, hogy „az Europol-vendégtsízek jelenléte a helyszínen [...] elengedhetetlen az alapos biztonsági ellenőrzések hatékony lefolytatásához”. Az értékelés emellett ajánlásokat tartalmazott a program hatékonyságának további fokozása és teljes potenciáljának kiaknázása érdekében.

Az EU **Bulgáriának** is jelentős pénzügyi támogatást nyújt a migráció és a határigazgatás terén. A nemzeti programok keretében Bulgária 97,1 millió EUR összegű juttatást kap, amelyhez a félidős felülvizsgálatot követően a Belső Biztonsági Alap határigazgatást támogató eszközéből további 10,5 millió EUR-t nyújtanak. Ezt a támogatást 2015 kezdete óta 172 millió EUR összegű szükséghelyzeti segéllyel egészítették ki. A nemzeti programok végrehajtásának előrehaladása kielégítő, jóllehet a szükséghelyzeti segély végrehajtását fel lehetne gyorsítani. Mivel a tagállamok nem biztosítanak kellő számú szakértőt, az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség a szükségesnél kevesebb alkalmazottat tud kihelyezni – a 2018. március 28-ig tartó időszakban 42 szakértővel volt kevesebb.

Az EU–Törökország nyilatkozat

Az EU–Törökország nyilatkozat végrehajtása továbbra is kézzelfogható eredményeket hoz a szabálytalan és veszélyes határátkelések számának csökkentése és az Égei-tengeren folyó életmentés terén, többek között a nemzetközi védelemre szoruló szíriaiak áttelepítése révén. A török határőrség folytatta járőrözési tevékenységét. Jelentősen csökkent a tengeri halálesetek száma: 2017-ben 62-en veszítették életüket a tengeren, míg 2016-ban 434-en¹⁷.

A **törökországi menekülteket támogató eszköz** révén a nyilatkozat továbbá gyakorlati támogatást nyújtott a szíriai menekülteknek és a befogadó közösségeknek Törökországban. Az eszköz az egyik leggyorsabb és leghatékonyabb uniós támogatási mechanizmusnak bizonyult. A projektek kidolgozására és végrehajtására a török hatóságokkal szoros együttműködésben került sor¹⁸. A 3 milliárd EUR összegű eszköz rekordgyorsasággal kezdte meg működését, és 2017 végéig a keretet teljeskörűen lekötötték. A végrehajtás mind a 72 projektnél folyamatban van¹⁹, és már több mint 1,85 milliárd EUR-t folyósítottak. Az eszköz jelentős sikere – amelyet egyrészt az EU–Törökország stratégia átfogó megközelítésének részeként, másrészt a menekültek részére a helyszínen biztosított döntő jelentőségű támogatás révén ért el – jól tükrözi az EU, a tagállamok és Törökország közötti partnerséget.

¹⁶ Az Europol vendégtsízi koncepcióját egy, az Europol, a Bizottság és több tagállam (alapértelmezettén Görögország és Olaszország, valamint Bulgária, Franciaország, Németország, Lengyelország és Hollandia) képviselőiből álló csapat értékelte. Az értékelés a görögországi és olaszországi kihelyezésekkel foglalkozott. 2017. december 13-án az Europol igazgatótanácsa támogatta a végleges értékelő jelentést, és megállapodás született arról, hogy az Europol cselekvési tervet dolgoz ki a jelentésben foglalt ajánlások végrehajtására.

¹⁷ Forrás: IOM, Eltűnt Migránsok Projekt (<https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>).

¹⁸ Az összes részlet elérhető az interneten a projekteket összesítő táblázatban: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf.

¹⁹ Egy projekt esetében az ellenjegyzés még folyamatban van.

Az eszköz a szükséghelyzeti szociális védőháló keretében közel 1,2 millió kiemelten veszélyeztetett menekült számára nyújt havi készpénzátutalást. Az eszköz révén 312 000 gyermek részesült török nyelvoktatásban, és 500 000 diák kapott taneszközöket. A finanszírozás közel 764 000 menekült részére nyújtott egészségügyi alapellátást, és több mint 217 000 szír menekült csecsemő kapta meg a szükséges védőoltásokat (lásd a 2. mellékletet)²⁰.

Az EU és a tagállamok közös finanszírozása partnerségi megközelítést tett lehetővé az eszköz irányításában. Ennek középpontjában egy bizottság áll, amelyben minden tagállam részt vesz döntéshozóként, Törökország pedig tanácsadóként van jelen. Ez igen hatékornak bizonyult, és kizárólag uniós finanszírozással nem lenne lehetséges. Az EU–Törökország nyilatkozat kiköti, hogy „[a]mint ezek a források közel teljes mértékben felhasználásra kerülnek, [...] az EU 2018 végéig további 3 milliárd EUR összeget mozgósít az eszköz feltöltésére”²¹. E fontos munka folytatásához most az EU-nak biztosítania kell a 3 milliárd EUR összegű következő részletet. A Bizottság ma fogadja el az erről szóló határozatot²². Mivel az uniós költségvetésből más igényeket is finanszírozni kell – mindenekelőtt az e jelentésben foglalt, migrációval kapcsolatos egyéb szükségleteket –, az uniós költségvetésből legfeljebb 1 milliárd EUR összegű hozzájárulás nyújtható, a fennmaradó 2 milliárd EUR-t pedig a tagállamoknak kell finanszírozniuk az első részlettel megegyező alapon. Az eszköz finanszírozási hiányának elkerülése érdekében a következő részlet szerinti első szerződéseket 2018 nyarán alá kell írni.

Egy másik kulcsfontosságú terület a Bizottság és az uniós ügynökségek arra irányuló munkája, hogy támogassák a görög menekültügyi szolgálatot és a fellebbviteli bizottságokat a menedékjog iránti kérelmek elbírálásának felgyorsításában, ami fokozná a **nyilatkozat hatálya alá tartozó, Törökországba irányuló visszaküldések** végrehajtását²³. Ez jelentős előrelépéshez vezetett: többek között a legtöbb szigeten nagymértékben csökkent az elsőfokú hátralékok száma, ezáltal pedig hozzávetőleg két hónapra csökkent a menedékjog iránti kérelmek első fokon történő feldolgozásának átlagos ideje. A korábbi jelentésekben feltárt hiányosságok közül sok azonban továbbra is fennáll²⁴.

A gyorsított menekültügyi eljárás elengedhetetlen a Törökországba irányuló visszaküldések ütemének felgyorsításához. 2016 márciusa óta 2 164 személy visszatérését regisztrálták²⁵, akik közül 2018. március 9-ig mindössze 563-an tértek vissza a menedékjog iránti kérelemre vonatkozó másodfokú elutasító bírósági határozat eredményeképpen. Várható volt, hogy az Államtanács hosszú ideje várt döntése nagyobb jogbiztonságot nyújt majd a fellebbviteli bizottságok munkájához, ám a döntés óta az eljárások eredménye csupán kismértékben javult. A görög kormány jelenleg a kapcsolódó görögországi menekültügyi jogszabályok felülvizsgálatán dolgozik, és olyan módosításokat mérlegel, amelyek hozzájárulnának a késedelmek csökkentéséhez, összehangolnák a fellebbezések halasztó hatályának alkalmazására vonatkozó hatókört az uniós jog követelményeivel, továbbá szigorúbb határidőket írnának elő az ügyek legfelsőbb közigazgatási bíróság elé történő terjesztésére és

²⁰ COM(2018) 91/3 final, 2018.3.14.

²¹ <http://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/>

²² C(2018) 1500, 2018.3.14.

²³ A tagállamok 57 nemzeti szakértőt helyeztek ki az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatalhoz az EU–Törökország nyilatkozat görögországi végrehajtásának támogatása céljából.

²⁴ Lásd: COM(2017) 470 final, 2017.9.6. és COM(2017) 669 final, 2017.11.16.

²⁵ 2016. március 20. óta az EU–Törökország nyilatkozat értelmében 1 563, a Görögország–Törökország kétoldalú befogadási jegyzőkönyv keretében pedig 601 személy tért vissza Törökországba.

a későbbi kérelmek megvizsgálására vonatkozóan. A következő lépés az lenne, hogy a módosításokat elő kell terjeszteni a görög parlamentben.

Az uniós fogadóállomások befogadási kapacitására állandó nyomást gyakorol, hogy a migránsok folyamatosan érkeznek az Égei-szigetekre, a visszatérések viszont lassú ütemben haladnak. A görög hatóságok ezt úgy kezelik, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő menedékkérőket átviszik a kontinentális területekre. Az EU–Törökország nyilatkozat folyamatos hatékonyságának biztosítása érdekében megállapodás született arról, hogy szigorúbb megközelítést alkalmaznak a kiszolgáltatott helyzetben lévő menedékkérők azonosítására; a kiszolgáltatottság meghatározása során a következetesség javítása érdekében sablont használnak, és jelenleg folyik egy eljárási kézikönyv összeállítása.

Az EU–Törökország nyilatkozat keretében a Törökországból történő **áttelepítések** tovább folytatódnak, habár lassabb ütemben, mint a 2017. május–október közötti időszakban, amikor rekordszámú szíriait telepítettek át. A nyilatkozat keretében Törökországból történő áttelepítésekben 2017-ben 16 tagállam vett részt, idén viszont csak néhány. Lényeges, hogy fenntartsuk ezt a tartós ütemet, és a tagállamok továbbra is részt vegyenek az európai letelepítési programban. A novemberi eredményjelentés óta 1 122 személyt telepítettek át, így a nyilatkozat óta áttelepítettek száma most már összesen 12 476²⁶. A **Törökországgal közös önkéntes humanitárius befogadási rendszer** tekintetében a tagállamok 2017 decemberében elfogadták az erre vonatkozó eljárási standardokat, így a rendszert aktiválni kell. Az aktiváláshoz minden, az EU–Törökország nyilatkozatban meghatározott elem és feltétel rendelkezésre áll. Ez biztosítani fogja az áttelepítések folytatását, továbbá biztonságos és jogszerű alternatívát nyújt majd az EU-ba irányuló irreguláris migráció helyett.

Ami a **vízumliberalizációs ütemterv** végrehajtását illeti, Törökország február elején munkatervet nyújtott be az Európai Bizottságnak, amelyben felvázolta, hogy Törökország hogyan tervezi megvalósítani a hét vízumliberalizációs referenciakövetelmény teljesítését²⁷. A Bizottság jelenleg értékeli Törökország javaslatát, és hamarosan további konzultációkra kerül majd sor a török partnerrel.

Az EU Törökországgal folytatott együttműködésének elengedhetetlen kiegészítő eleme, hogy továbbra is foglalkozzanak a **Szíriában és azon egyéb szomszédos országokban** tapasztalható helyzettel, ahol hatalmas kihívást jelent a nagyszámú menekültek támogatása. Az EU és az Egyesült Nemzetek Szervezete által 2018. április 24–25-én megrendezendő, Szíriával foglalkozó konferencián az EU szándéka az, hogy korábbi erőfeszítéseinek megfelelő vállalást tegyen. 2017 áprilisában az EU vállalta, hogy a 2018. évi költségvetésből **560 millió EUR-t** biztosít segítségnyújtásra és védelmi szükségletekre. Jordánia és Libanon továbbra is támogatja a menekültek megélhetését és azok befogadó közösségeit, és mindkét ország jelentősek lépéseket tett, hogy valamennyi menekült gyermek részére elérhetővé tegye az oktatást. Az EU továbbra is támogatja Libanont (334 millió EUR, ebből 247 millió EUR-t már lekötöttek) és Jordániát (228 millió EUR, ebből 126 millió EUR-t már lekötöttek), és kiemelten kezeli azokat az intézkedéseket, amelyek révén védelmet és segítséget nyújt a leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek részére.

²⁶ Eddig 16 uniós tagállam – nevezetesen Ausztria, Belgium, Észtország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Svédország – telepített át szíriaiakat Törökországból.

²⁷ Lásd: COM(2017) 470 final, 2017.9.6.

Nyugat-balkáni útvonal

Míg ezen az útvonalon a szabálytalan határátlépések száma viszonylag alacsony szinten stabilizálódott, a csempészek tevékenysége továbbra is jelentős. 2018. február 12-én az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és Albánia parafálta azt a megállapodást, amely lehetővé teszi az Ügynökség számára, hogy segítséget nyújtson a külső határigazgatás területén, valamint a migrációs áramlások hirtelen változása esetén gyorsan csapatokat tudjon telepíteni Albánia területén. A Bizottság jelenleg hasonló megállapodásokról folytat tárgyalásokat Szerbiával és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal.

A Bizottság – azon felül, hogy uniós finanszírozást nyújt a Nyugat-Balkánon a migrációs és menekültügyi válság kezeléséhez – továbbra is elősegíti az együttműködést és az információmegosztást, többek között kéthetente videokonferenciát tart az útvonal mentén fekvő országokkal, és jelentős támogatást nyújt a migrációkezelés javításához a térségben. Ezt az elkötelezettséget erősítette meg a nemrégiben elfogadott „Hiteles bővítési perspektíva a Nyugat-Balkánra vonatkozóan és fokozott uniós szerepvállalás a Nyugat-Balkánnal” elnevezésű stratégia²⁸. A Nemzetközi Migrációs Szervezeten keresztül Szerbiából 53, Bosznia-Hercegovinából 16, Montenegróból pedig 8 támogatott önkéntes visszatérésre került sor 2018-ban március 7-ig. Az Europolon belül a Migráncsempészség Elleni Küzdelem Európai Központja továbbra is támogatja a tagállamok nyomozásait. 2017-ben négy akciónapot tartottak az Europol támogatásával, ami a Nyugat-Balkánon 64 letartóztatást eredményezett. Az Eurojust támogatja a nyomozásokat és a büntetőeljárás alá vonásokat, továbbá a migráncsempészség problémájával foglalkozó tematikus csoporton keresztül gyakorlati tanácsokat ad a szakemberek számára.

Következő lépések:

- A görög hatóságoknak fel kell gyorsítaniuk a nyilatkozat hatálya alá tartozó, Törökországba irányuló visszatérések végrehajtását, vagyis módosítaniuk kell a görög jogszabályokat, és véglegesíteni kell az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatallal kötendő megállapodást, hogy hatékony műveleteket lehessen végrehajtani Görögországban, és további támogatást lehessen nyújtani a fellebbviteli bizottságoknak.
- A görög hatóságoknak valamennyi szinten együtt kell működniük az uniós fogadóállomások befogadási kapacitásának és feltételeinek javítása érdekében.
- A tagállamoknak kellő számú szakértőt kell biztosítaniuk az uniós ügynökségek Görögországban és Bulgáriában folytatott munkájához.
- Az érintett tagállamoknak meg kell válaszolniuk valamennyi, Görögország által benyújtott és még függőben lévő kérelmet, és ténylegesen át kell helyezniük minden áthelyezendő jogosult kérelmezőt.
- Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és a nyugat-balkáni nem uniós országok között mielőbb megállapodásokat kell kötni.
- Miután az összes előfeltétel teljesült, aktiválni kell az önkéntes humanitárius befogadási rendszert, hogy Törökországból áttelepítsék a menekülteket.
- Mobilizálni kell a törökországi menekülteket támogató eszköz 3 milliárd EUR összegű második részletét; az EU-nak és a tagállamoknak az első részlettel megegyező alapon kell hozzájárulniuk.

²⁸ COM(2018) 65 final, 2018.2.6.

Az EU továbbra is támogatja az **uniós fogadóállomásokon alapuló koncepció** végrehajtását (a migránsok biztonsági ellenőrzése, azonosítása, ujjnyomatvétele, nyilvántartásba vétele, tájékoztatása, személyes meghallgatása és elhelyezése). Az olasz belügyminisztérium jelenleg mérlegeli három további uniós fogadóállomás 2018-ban történő megnyitását. Az áramlások ingadozó jellege miatt alapvetően fontos, hogy Olaszország a nyárra vonatkozó készenléti tervezés részeként megnyissa e további uniós fogadóállomásokat.

Az uniós ügynökségek továbbra is jelentős támogatást nyújtanak. Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal 40 nemzeti szakértőt helyezett ki Olaszországba, akiket 51 fős kölcsönmunkaerő és 100 kulturális közvetítő támogat. A Hivatal ezáltal segíti országszerte a nemzetközi védelem iránti kérelmek hivatalos nyilvántartásba vételének felgyorsítását, és támogatja a menekültügyi bizottságokat. A Hivatal továbbá támogatást nyújt Olaszország számára a migráns gyermekek védelmének megerősítése érdekében nemrég hozott jogszabályok²⁹ végrehajtásához. Az Európai Határ- és Parti Őrség szakértői segítik a beérkező migránsok előzetes azonosítását, állampolgárságának értékelését, biztonsági ellenőrzését, ujjnyomatvételét és személyes meghallgatását. Ezenfelül az ügynökségek szakértői gyakorlati megbeszéléseket folytatnak annak biztosítására, hogy a menekültügyi és a visszatérésre vonatkozó határozatok között szorosabb legyen a kapcsolat. 2017 februárja óta az Europol több szakértői csoportot helyezett ki Olaszországba, amelyek alapos biztonsági ellenőrzéseket végeznek. 2018. március 5-én összesen 16 Europol-vendégiszt és három Europol alkalmazott volt kihelyezve öt olaszországi helyszínre.

2018. március 7-ig 11 999 személyt **helyeztek át** Olaszországból, köztük 174 kísérő nélküli kiskorút. Olaszországban 224 olyan kérelmező – köztük 48 kísérő nélküli kiskorú – tartózkodik, akiknek már elfogadták az áthelyezés iránti kérelmét, és arra várnak, hogy átszállítsák őket elsősorban Németországba (137), Hollandiába (22), Portugáliába (19), Ausztriába (15) és Horvátországba (14). Ezenfelül 709 olyan áthelyezési kérelem van (ezek közül 106 kísérő nélküli kiskorúakra vonatkozik), amelyeket Olaszország küldött elsősorban Németországnak (529), Franciaországnak (95), Hollandiának (46) és Portugáliának (29), és amelyekre még nem kapott választ.

Az EU jelentős **pénzügyi támogatást** nyújt Olaszországnak a migráció és a határigazgatás terén. A 2017. július 4-i cselekvési terv nyomán³⁰ túlteljesítették az Olaszországnak a reformok végrehajtásához nyújtandó 35 millió EUR összegű támogatást, így Olaszország 2017 végéig 39,92 millió EUR összegű szükséghelyzeti támogatást kapott az uniós fogadóállomások és az egyéb olyan területek kapacitásának megerősítésére, ahol a migránsok partra szállnak. Ennek eredményeképpen az Olaszországnak juttatott uniós támogatás eddig összesen 189 millió EUR-t tesz ki. Ez a szükséghelyzeti segély kiegészíti a migráció és a belügyek terén az olaszországi nemzeti programokhoz nyújtott uniós támogatást, amely meghaladja a 650 millió EUR-t³¹.

²⁹ Különösen a 47/2017. sz. törvény (az úgynevezett „Legge Zampa”), amely 2017 májusában lépett hatályba. A törvény holisztikus, több területet érintő és nem invazív eljárásokat vezetett be az életkor meghatározására, viszonylag gyorsan kialakította az önkéntes képviselők rendszerét (az elmúlt hónapok során több ezer állampolgár iratkozott fel, akiknek képzését az olasz hatóságok jelenleg szervezik az EASO támogatásával), valamint csökkentette a hosszú távú elhelyezés biztosítására vonatkozó jogi határidőt.

³⁰ SEC(2017) 339, 2017.7.4.

³¹ A 2014–2020-as időszakra vonatkozóan ez a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap keretében 387,7 millió EUR-t tesz ki, amely 43,6 millió EUR-t foglal magában áthelyezésre/áttelepítésre, a Belső Biztonsági Alap keretében pedig 266 millió EUR-t, amelyből 201,5 millió EUR-t a határigazgatást támogató eszközre, 64,5 millió EUR-t pedig a rendőrségi együttműködést támogató eszközre fordítanak.

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség 2018. február 1-jén elindította a **Themis műveletet**, amely a közép-mediterrán útvonalon felváltja a Tritón műveletet, hogy jobban tükrözze a migráció változó formáit és megelőzze a határon átnyúló bűnözést. A Themis műveletben részt vevő hajók feladata továbbra is az életmentés lesz a közép-mediterrán útvonalon. A hajóknak – a működési területtől függetlenül – támogatniuk kell minden kutatási-mentési eseményt, amennyiben erre az illetékes tengeri mentést koordináló központ erre felszólítást ad.

Következő lépések:

- Olaszország a terveknek megfelelően három új uniós fogadóállomást nyit meg.
- Az olasz hatóságokkal véglegesítik a szükséghelyzeti finanszírozás következő szakaszát.
- A tagállamoknak válaszolniuk kell az Olaszország által benyújtott és még függőben lévő valamennyi kérelemre, és haladéktalanul át kell szállítaniuk valamennyi, még Olaszországban lévő jogosult kérelmezőt, ennek során pedig abszolút prioritást kell biztosítani a kiskorúaknak.
- Olaszországnak folytatnia kell a 2017. július 4-i cselekvési tervben azonosított összes intézkedés végrehajtását.

– *Líbia és térsége, valamint az útvonal mentén fekvő országok*

Sok migráns megdöbbentő állapotokat tapasztal Líbiában, a csempészek tevékenysége pedig továbbra is jelentős. Az EU ezért intenzíven azon munkálkodik, hogy kezelje a migránsok azonnali szükségleteit, stabilizálja a közösségeket, valamint segítse az ott rekedt migránsok hazatérését, vagy – amennyiben védelemre szorulnak – biztonságos lehetőséget találjon számukra az Európába jutáshoz.

Jelentősen emelkedett azon személyek száma, akik segítséget kaptak Líbia elhagyására, mióta létrehozták az **Afrikai Unió–Európai Unió–Egyesült Nemzetek Szervezet munkacsoportot**³², és úgy döntöttek, hogy növelik a Líbiából történő támogatott önkéntes visszatérést (a Nemzetközi Migrációs Szervezeten keresztül)³³, valamint fokozzák az evakuálást a sürgősségi tranzitmechanizmuson keresztül (az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával [UNHCR] együtt). Teljesültek azok a célok, hogy 2018 februárjáig további 15 000 támogatott önkéntes visszatérésre kerüljön sor³⁴, valamint 2018 elejéig 1 300 személyt evakuáljanak. Az erőfeszítések tovább folytatódnak azzal a céllal, hogy befejezzék a migránsok, valamint az őrizetben lévő, nemzetközi védelemre szoruló személyek evakuálását, és felszámolják a siralmas fogvatartási körülményeket.

A sürgősségi tranzitmechanizmus sikere egy olyan kétszakaszos eljárástól függ, amelynek második szakaszában a nemzetközi védelemre szoruló, Líbiából evakuált személyeket Nigerbe telepítik át. Ez idáig csupán 25 evakuált személyt telepítettek át. Nigernek sürgős erőfeszítéseket kell tennie az áttelepítéssel kapcsolatban. A tagállamoknak továbbra is szorosan együtt kell működniük az UNHCR-rel, és fokozniuk kell a megtett vállalások végrehajtásának ütemét, hogy evakuálhassuk Líbiából a migránsokat, és aztán haladéktalanul

³² A munkacsoportot az ötödik Afrikai Unió–Európai Unió (AU–EU) csúcstalálkozó alkalmával hozták létre, amelyet 2017. november 29–30-án rendeztek meg Abidjanban (Elefántcsontpart).

³³ Líbiával összefüggésben az IOM az „önkéntes humanitárius visszatérési segítségnyújtás” koncepciót alkalmazza, amellyel a támogatott önkéntes visszatérésre utal, tekintettel a Líbiában rekedt migránsok siralmas körülményeire.

³⁴ 2017-ben az év folyamán 19 370 támogatott önkéntes visszatérésre került sor, az evakuációs szakasz kezdete (2017. november 28–december 31.) óta pedig ez a szám elérte a 6 238-at.

áttelepíthessük őket Nigerbe. Fontos, hogy az UNHCR minden tőle telhetőt tegyen azért, hogy felgyorsítsa az áttelepítési ügyek tagállamokhoz való továbbutalását.

A munkacsoport munkáját egy közös nyomkövetési misszió támogatta, amely februárban Tripoliba látogatott, hogy megszüntessék az olyan szűk keresztmetszeteket, mint például az állampolgársághoz kapcsolódó korlátozások. A líbiai hatóságokkal megvitatott kérdések között szerepelt az, hogy meg kell szüntetni az idegenrendészeti fogdákból a kínzásokat és az embertelen bánásmódot, valamint intézkedéseket kell hozni a migránsok önkényes és rendszeres őrizetben tartásának fokozatos felszámolása érdekében és a csempészéssel szemben.

Az **Uniós Szükséghelyzeti Alap Afrikáért** továbbra is kritikus szerepet játszik az EU munkájában. Február 26-án megállapodás született arról, hogy az önkéntes visszatérésre és az evakuálásra irányuló további lépést tesznek egy 115 millió EUR összegű új programmal, amely továbbviszi az UNHCR és a Nemzetközi Migrációs Szervezet részére nyújtott támogatást. A Líbiából történő visszatérések jelenlegi ütemét tekintve azonban a rendelkezésre álló finanszírozás csupán néhány hónapig lesz elegendő a visszailleszkedési támogatás fedezésére. Ezenfelül a vegyes összetételű migráncsoportok áramlásával foglalkozó, 90 millió EUR összegű program azt jelenti, hogy e szervezetek tovább bővíthetik jelenlétüket a partra szállási pontokon és az idegenrendészeti fogdákból, hogy orvosi ellátást és közvetlen segítséget nyújtsanak a migránsok és a menekültek részére. Ennek eredményeképpen 33 000, az idegenrendészeti fogdákon kívül és belül lévő migráns részesült közvetlen támogatásban, például takarókat, ruházatot és higiéniai felszerelést kapott. Ezen túlmenően 10 000 migráns kapott orvosi ellátást. Továbbá 3 500, lakóhelyét elhagyni kényszerült líbiai család részesült segítségnyújtásban. Az egészségügyi létesítmények orvosi berendezéseket³⁵, többek között áramtermelőket és mentőjárműveket kaptak³⁶. Folyamatban van a helyi mezőgazdasági termelők támogatása is, hogy az érintett területeken fenntartsák a termelést. Ezt a mezőgazdasági termelők kapacitásépítése egészíti ki, hogy megerősítsék technikai kapacitásaikat és javítsák a közösség rezilienciáját. Az EU további forrásokat mobilizált, hogy az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatalával folytatott munka érdekében kiegészítse az Uniós Szükséghelyzeti Alap Afrikáért keretét egy olyan programra vonatkozóan, amely célzottan a migránsok emberi jogainak líbiai helyzetével foglalkozik. Emellett további programok várhatóak. 2017 decemberében az Uniós Szükséghelyzeti Alap Afrikáért keretében egy 46,3 millió EUR összegű program lekötésére került sor, amelyet a Bizottság és Olaszország közösen állított össze a líbiai határok igazgatásának támogatása céljából. Ennek végrehajtása most kezdődik. Március 7-én az Uniós Szükséghelyzeti Alap Afrikáért keretében újabb programról született megállapodás a líbiai települések támogatására³⁷. Ez az 50 millió EUR összegű program a kiszolgáltatott helyzetben lévő lakosság és a befogadó közösségek életkörülményeinek javítására szolgál azáltal, hogy fejleszti a líbiai településeknek az alapvető szolgáltatások (egészségügy, oktatás, vízellátás és szennyvízelvezetés) nyújtására irányuló kapacitását. A tevékenységeket a helyi önkormányzatok igényeihez igazítják az elnöki tanáccsal és a nemzeti egységkormányval szoros együttműködésben. Ezt a programot Olaszországgal közösen dolgozták ki.

³⁵ Az IOM három, alapellátást nyújtó egészségügyi központot támogatott Szabhabában (itt 32 000 személyt látnak el) és egyet Qatrunban (itt 3 500 személyt látnak el).

³⁶ Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) több mentőjárművet szállított Marzuqba és Kufrába, és megkezdte egy Bengáziban található kórház felújítását.

³⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5144_en.htm

A tagállamok által az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért észak-afrikai keretéhez nyújtott hozzájárulás életbevágónak bizonyult. Az Európai Tanácsban folytatott megbeszéléseket követően a tagállamok további 158,6 millió EUR összegű hozzájárulást vállaltak, elsősorban az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért említett keretének feltöltésére. E hozzájárulások, valamint az uniós költségvetésből rendelkezésre bocsátott további források lehetővé tették, hogy a főbb programok 2018 első negyedében is folytatódjanak. Azonban ahogy a projekteket ténylegesen végrehajtják és azok elérik kezdeti kapacitásukat, a projekteket ki kell majd bővíteni. Ez olyan területekre vonatkozna, mint a támogatott önkéntes visszatérés, a védelem, a határigazgatás, valamint a települések részére nyújtott támogatás. Ezért további forrásokra lesz szükség elsősorban a tagállami költségvetésekből, de az uniós költségvetésből is: a 2018-as jelenlegi projektek, valamint a várhatóan 2019-ig meghosszabbítandó, meglévő sikeres projektek összege 390 millió EUR, és jöllehet mintegy 165 millió EUR-t tesznek ki a keretben fennmaradó, illetve az uniós költségvetésben már feltárt vagy a tagállamok által felajánlott források, még emellett is fennáll egy **225 millió EUR összegű finanszírozási hiány**. Megjegyzendő, hogy ez a közvetlenül Líbiát érintő munkát fedezi, de a másik két keretben – például a visszaülleszkedésre vonatkozóan – folyó munka is jelentős hatást gyakorol a Líbiában tett uniós fellépések hatékonyságára.

Az EU folytatta a két **líbiai parti őrsg** támogatására irányuló erőfeszítéseit. A Sophia művelet keretében a líbiai parti őrsg mintegy 201 alkalmazottja – többek között 5 járőrhajó személyzete – részesült tengeri és szárazföldi képzésben. Jelenleg tervezik a képzés szárazföldi elemének 2018 egészében történő folytatását, valamint a nyomon követés megerősítését. Az első jelentést 2018. március elején véglegesítették. A „Seahorse” földközi-tengeri hálózat keretében Málta a kutatásra és mentésre irányuló képzést nyújtott, a további képzést pedig Olaszország fogja biztosítani. Végso szakaszába érkezik egy olyan biztonságos kommunikációs hálózat kiépítése a Földközi-tengeren, amely lehetővé teszi a tengeri úton történő irreguláris migrációra vonatkozó információk cseréjét. A hálózat várhatóan 2018 második felében kezdi meg működését. Az EU ezenfelül támogatja az olasz parti őrsg és a líbiai parti őrsg között arra irányulóan folyó együttműködést, hogy felmérjék a kutatás-mentés terén a kapacitásokat, valamint elkészítsék a líbiai tengeri mentést koordináló központ létrehozására vonatkozó megvalósíthatósági tanulmányt.

Valamennyi uniós szerv között tovább folytatódik az információgyűjtés és -megosztás fejlesztésére irányuló munka. Jelenleg folyik egy arra irányuló kísérleti projekt kialakítása, hogy az uniós ügynökségek és az EUNAVFOR MED Sophia művelet személyzete közvetlenül együtt tudjon működni a műveleten belül létrehozandó bűnügyi információs egységben annak érdekében, hogy optimalizálják a Sophia művelet keretében – annak vonatkozó jogi megbízatásával összhangban – gyűjtött információk felhasználását a bűnmegelőzés, a nyomozás és a büntetőeljárás alá vonás tekintetében. Az EU líbiai határellenőrzést segítő missziója korlátozott jelenlétet alakított ki Tripoliban egy ötfős műveleti személyzettel, akiknek kihelyezése jelenleg rotációban zajlik. 2017 folyamán a misszió egyre inkább fokozta a líbiai hatóságokkal való együttműködését, és többek között segítséget nyújtott számukra a líbiai határigazgatás reformjának kidolgozásához. Ez a jelenlét fokozatosan tovább fog bővülni, mihelyt a biztonsági körülmények azt lehetővé teszik.

Az EU továbbra is elkötelezett a 2017. júliusi tanácsi következtetésekkel³⁸ összhangban álló, befogadó szemléletű **politikai átmenet** mellett.

³⁸ A Tanács 2017. július 17-i következtetései Líbiáról (11155/17. sz. dokumentum).

– *Az útvonal mentén fekvő országok*

Tovább folytatódik az afrikai tranzit- és származási országokkal a migrációs útvonalakra vonatkozó munka. 2017 decemberében újabb 28 programról született megállapodás az **Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért** keretében, összesen 468,27 millió EUR összegben. A fellépés projekteket foglal magában a kiszolgáltatott helyzetben lévő közösségek rezilienciájának megerősítésére, a többek között a fiataloknak és a befogadó közösségeknek szóló – munkahelyteremtésre, valamint a migráncscsempészés és az emberkereskedelem elleni küzdelemre. A 2018 februárjában elfogadott legutóbbi programok középpontjában a Száhel-övezetben lévő migránsok védelme, a Líbiából történő támogatott önkéntes visszatérés támogatása, a migránsok fenntartható visszailleszkedése, az evakuálás és az áttelepítés támogatása, valamint Etiópiában a visszatérő migránsok fenntartható visszailleszkedése áll.

Az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért keretében való folyamatos munka kulcsfontosságú. Az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért összességében már 147 programot hagyott jóvá a három kereten (a Száhel-övezet és a Csád-tó, Afrika szarva, valamint Észak-Afrika) belül, összesen több mint 2,5 milliárd EUR összegben, amelyből alig több mint 1,5 milliárd EUR-t már lekötöttek. Míg 2017-ben a legsürgetőbb prioritás az észak-afrikai keret volt, a Szükséghelyzeti Alap többi keretével kapcsolatos munka folytatása is döntő fontosságú az átfogó stratégia szempontjából. **A Száhel-övezet és a Csád-tó keret** jövőbeli fellépéseinek becsült összege 775 millió EUR, amelyből eddig 201 millió EUR-t biztosítottak. **Az Afrika szarva keret** jövőbeli fellépéseinek becsült összege 904 millió EUR a projektek tekintetében, míg 469 millió EUR³⁹ áll rendelkezésre az erőforrások tekintetében. A két keret 2018–2019-re vonatkozó összesített finanszírozási hiánya tehát hozzávetőleg 1 milliárd EUR-t tesz ki. A folyamatban lévő projektek a migrációs párbeszédhez, az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, a menekültek védelméhez és hosszú távú fejlesztési szükségleteihez, az emberkereskedelem és a migráncscsempészés megakadályozásához, valamint hazatérésüket követően a migránsok visszailleszkedéséhez nyújtott támogatásra összpontosulnak. Míg e két keret alapvetően az Európai Fejlesztési Alapra és az uniós költségvetésre támaszkodik, ez azt is szemlélteti, hogy a migrációhoz kapcsolódó finanszírozásra gyakorolt nyomás az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért valamennyi keretét érinti, és a jelenleg rendelkezésre álló források és uniós tartalékok nem lesznek elegendőek a feltárt igények fedezésére.

Mindezzel párhuzamosan az **európai külső beruházási terv** és annak Európai Fenntartható Fejlesztési Alapja továbbra is nagy érdeklődésre tart számot a partner pénzügyi vállalkozások részéről. A garanciaalap első két beruházási kerete, a „Fenntartható energia és hálózati összekapcsoltság” és a „Mikro-, kis- és középvállalkozások finanszírozása” alá tartozó javasolt beruházási programokra vonatkozó első felhívásra érkezett válasz jelentősen túlszárnyalta a várakozásokat. A beérkezett javaslatok értéke már most meghaladja a garanciaalap teljes kapacitását mind az öt beruházási keret tekintetében. A garanciaalap olyan harmadik felek érdeklődését is felkeltette, mint például a Bill and Melinda Gates Foundation, amely nemrégiben jelentett be egy 50 millió USD összegű hozzájárulásra vonatkozó kötelezettségvállalást. Az igényekre való tekintettel a garanciaalaphoz való további hozzájárulásokra lesz szükség. A finanszírozási műveletek ötvözéséhez 2017-ben nyújtott uniós támogatás – olyan területeken, mint például a közlekedés, az energetika, a környezetvédelem, a mezőgazdaság, a városfejlesztés vagy a helyi vállalkozások területén – hozzávetőleg összesen 9,6 milliárd EUR összegű állami és magánberuházásokat szabadít majd fel várhatóan, amelyből 5,6 milliárd EUR-t a Szubszaharai-Afrikában 30 nagyobb

³⁹ Az összeg tartalmazza az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért Afrika szarvára vonatkozó keretében jelenleg rendelkezésre álló forrásokat, valamint egy 146 millió EUR összegű potenciális allokációt a térségre vonatkozó félidős felülvizsgálattal összefüggésben.

projektre fordítanak majd. Ennek következményeként mérlegelni kell majd az európai külső beruházási terv forrásainak bővítését: a növekvő igényekre tekintettel elengedhetetlen szükség lesz az ehhez a finanszírozáshoz nyújtandó tagállami hozzájárulásokra.

A finanszírozás létfontosságú ahhoz, hogy a helyszínen további eredményeket lehessen elérni. Az EU **Nigernek** nyújtott támogatása például központi szerepet játszott abban, hogy az ország csökkenteni tudja az Agadezen áthaladó irreguláris migránsok számát, így az a 2016. évi napi átlag 340-ről 2017-ben napi 40–50-re csökkent. A nigeri rendőrség működési és igazságszolgáltatási kapacitásainak megerősítésével foglalkozó közös nyomozócsoport megkezdte működését. Ennek eredményeképpen 2017-ben 76 ügyben emelt vádat az ügyészség emberkereskedelemmel vagy migráncsempészséssel kapcsolatos bűncselekményekért, emellett 7 nemzeti és 12 nemzetközi bünszövetkezetet számoltak fel, továbbá 29 járművet és 6 motorkerékpárt foglaltak le. Az észak-afrikai térségre irányuló célzott támogatási felhívásokon keresztül jelenleg folyik az ahhoz nyújtott támogatás elindítása, hogy az EU és harmadik országok között a migráncsempészség ellen folytatott bűnüldözési együttműködéshez hasonló kereteket alakítsanak ki. Ezzel párhuzamosan az EU – annak érdekében, hogy a migráncsempészség helyett alternatív bevételi forrásokat biztosítson – jövedelemtámogatást nyújt az észak-nigeri helyi közösségeknek. A közös biztonság- és védelempolitika „EUCAP Száhel Niger” elnevezésű polgári missziója 2017 novembere óta rendszeres helyszíni látogatásokat tett a térségben, hogy feltérképezze az irreguláris migrációs áramlatokat, elemezze a tendenciákat és az útvonalakat, felmérje a szükségleteket, projekteket hajtson végre, valamint képzést és felszerelést biztosítson. A missziót most megerősítették, hogy még eredményesebben tudjon fellépni a migráncsempészséssel, valamint az ember-, kábítószer- és fegyverkereskedelemmel szemben. A nigeri kormány a Száhel-övezet országai, az EU és több tagállam részvételével március 16-ára miniszteri szintű konferenciát hív össze e munka összefogása céljából.

Az EU, az Afrikai Unió és a Száhel-övezeti G5-ök⁴⁰ 2018. február 23-án Brüsszelben magas szintű nemzetközi konferenciát rendeztek a **Száhel-övezet** biztonságáról és fejlesztéséről. A konferencián részt vett 32 állam-, illetve kormányfő az Európai Unióból és a Száhel-övezeti G5-ök részéről, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Afrikai Unió és számos egyéb partner. A konferencia fő témája a Száhel-övezet peremterületeinek, határokon átnyúló és instabil térségeinek stabilitása és stabilizálása volt. A Száhel-övezeti G5-ök közös haderejéhez biztosított uniós támogatás (2017-ben 50 millió EUR az Afrikai Békekereten keresztül) nyomán az EU – a terrorizmus, a kábítószeres, a migráncsempészség és az emberkereskedelem elleni küzdelem támogatása céljából – további 50 millió EUR-ra vállalt kötelezettséget a konferencián. A konferencia eredményeként összesen 414 millió EUR-t ajánlottak fel a Száhel-övezeti G5-ök közös haderejének támogatására, amelynek a Száhel-övezetben működő három közös biztonsági és védelmi misszió is további támogatást fog nyújtani.

Tovább fokozódtak az **Afrika szarván** a csempészhálózatok felszámolását célzó erőfeszítések, és folytatódott a kartúmi folyamatnak az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért által finanszírozott regionális operatív központjának fejlesztése, amelynek célja az Afrika szarván és azon túl elhelyezkedő országok közötti közös nyomozások erősítése. Jelenleg folyik az infrastruktúra előkészítése, a jogalap kidolgozása, valamint a kapcsolattartó pontok és összekötő tisztviselők feladatkörét ellátó személyzet kiválasztása.

⁴⁰ 5 Száhel-övezeti ország (Burkina Faso, Mali, Mauritánia, Niger és Csád) csoportja.

A 2017 decemberében Kairóban elindított EU–**Egyiptom** migrációs párbeszéd lehetőséget nyújt arra, hogy a két fél a 2017–2020 közötti időszakra szóló EU–Egyiptom partnerségi prioritások részeként tovább fokozza a migrációs együttműködést, és erősítse annak stratégiai jellegét. A 2017 októberében elfogadott 60 millió EUR összegű program keretében egy projektet írtak alá, és az Európai Bizottság tevékenyen dolgozik a végrehajtás megkezdésén. Az egyiptomi hatóságok ugyancsak aktív szerepet vállaltak technikai szinten, és jelenleg folyik az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel való együttműködés lehetőségeinek feltérképezése.

Tunézia jelenleg egyike azoknak a származási országoknak, ahonnan a legtöbb migráns érkezik a közép-mediterrán útvonalon. A felek fokozták a párbeszédet, és elindították a vízumkönnyítésről és a visszafogadásról szóló tárgyalásokat. Tunézia számos uniós kétoldalú és regionális együttműködési programból részesül, többek között az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért által finanszírozott intézkedésekből. A térségben működő helyi önkormányzatokkal folytatott megerősített együttműködés támogatására február 22-én elindult a migránssempészséssel foglalkozó együttműködési platform.

Regionális szinten a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap keretében 2017 végén aláírásra került az Észak-Afrikára vonatkozó regionális fejlesztési és védelmi program támogatási megállapodása. Ez a program Líbiára, Egyiptomra, Algériára, Marokkóra és Tunéziára terjed ki, és magában foglalja az ENSZ Menekültügyi Hivatala által Líbiában végrehajtott projektet, amely kifejezetten a kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek áttelepítési lehetőségeinek javítására irányul⁴¹.

Nyugat-mediterrán útvonal

Marokkó a határőrizetre vonatkozóan – különösen Spanyolországgal – folytatott együttműködés révén erőfeszítéseket tesz az irreguláris migráció megakadályozására. Dimitrisz Avramopoulos biztos 2017. novemberi rabati látogatása lehetőséget nyújtott arra, hogy együttműködést indítsanak a határigazgatási kapacitás megerősítését célzó segítségnyújtási csomag előkészítése érdekében. Ez a csomag azon a finanszírozáson alapulna, amelyet az EU nyújt Marokkó migrációs politikájának támogatására (2017 decemberében 35 millió EUR-t kötöttek le, az első részletet pedig azonnal folyósították is). Ezenfelül az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért 2017 decemberében (4,58 millió EUR összegű) új programot fogadott el, amelynek célja a Marokkóban lévő migránsok és menekültek, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, valamint a befogadó közösségek védelmének és rezilienciájának megerősítése. Ez a program összhangban áll Marokkó saját nemzeti migrációs stratégiájával, és támogatni fogja a civil társadalmi szereplőket abban, hogy növeljék a migránsok ismereteit a jogaikkal, valamint a jogi tanácsadáshoz való hozzáféréssel kapcsolatban, továbbá előmozdítja a migránsoknak a marokkói társadalomba való beilleszkedését. A migrációval kapcsolatban novemberben folytatott megbeszélések során Marokkóval arról is megállapodás született, hogy újraindítják a visszafogadási megállapodásról szóló tárgyalásokat.

Ami **Algériát** illeti, emelkedett az irregulárisan Európába érkező algériai állampolgárságú migránsok száma, jóllehet abszolút értelemben a szám adatok továbbra is alacsonyak. Algéria

⁴¹ A Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap a 2016-os éves munkaprogram keretében az Észak-Afrikára vonatkozó regionális fejlesztési és védelmi programhoz 7,5 millió EUR összegű hozzájárulást nyújt, amelyből hozzávetőleg 1,2 millió EUR a Líbiában végrehajtandó tevékenységekhez kapcsolódik. Ezt követi a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap 2015-ös éves munkaprogramja keretében az észak-afrikai regionális fejlesztési és védelmi program projektjeihez nyújtott 10 millió EUR összegű támogatás.

emellett továbbra is a Marokkóba és Líbiába való belépést megkísérlő irreguláris migránsok jelentős tranzitországa, és a közelmúltbeli információk arra utalnak, hogy a Maliból és Nigerből kiinduló migrációs útvonalak egyre inkább áthelyeződnek Algériába. A társulási bizottság 2017. decemberi ülésén felmerült a migráció és a mobilitás terén folytatott párbeszéd és együttműködés fokozásának szükségessége, és február 28-án sor került az EU és Algéria között a migrációról szóló negyedik nem hivatalos párbeszédre. Algéria jelenleg részt vesz a migrációval kapcsolatos regionális programokban (például az Észak-Afrikára vonatkozó regionális fejlesztési és védelmi programban és az Euromed migráció elnevezésű programban), ám az EU-val folytatott együttműködés még nem vezetett az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért keretében finanszírozott országspecifikus intézkedésekhez vagy projektekhez.

Következő lépések:

- A Líbiával kapcsolatos valamennyi folyamatban lévő projektet végre kell hajtani, és adott esetben az azok második szakaszáról való megállapodás révén biztosítani kell folyamatosságukat.
- Folytatni kell az EU–Afrikai Unió–Egyesült Nemzetek Szervezete munkacsoportjával folytatott munkát, hogy a migránsok segítséget kapjanak Líbia elhagyásához, valamint a migránsok rendszeres őrizetben tartásának megszüntetése érdekében a líbiai hatóságokkal való együttműködést.
- Az UNHCR-nak és a tagállamoknak további erőfeszítéseket kell tenniük a sürgősségi tranzitmechanizmuson keresztül az evakuálásra és az áttelepítésre, és a tagállamoknak haladéktalanul végre kell hajtaniuk az áttelepítéseket.
- Más kulcsfontosságú országokban is el kell indítani a közös nyomozócsoportokat.
- Meg kell erősíteni a Marokkóval, Tunéziával és Algériával folytatott hatékony együttműködést, és ezzel párhuzamosan folytatni kell a visszatérésre és a visszafogadásra vonatkozó megállapodások megkötését.
- Az EU-nak és a tagállamoknak együttesen biztosítaniuk kell az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért három keretének megfelelő finanszírozását a jövőben esetlegesen felmerülő finanszírozási hiányok fedezésére.

4. VISSZATÉRÉS ÉS VISSZAFOGADÁS

Sikerült megvalósítani azt a 2017. decemberi bizottsági ütemtervben foglalt célt, hogy megállapodást kössenek három partnerországgal a **visszatérésre és visszafogadásra vonatkozóan**. Azt követően, hogy az EU megállapodott Bangladesssel a visszatérésre vonatkozó eljárási standardokról, három hasonló megállapodás született a Szubszaharai-Afrikában lévő két kulcsfontosságú országgal, valamint egy kelet-afrikai országgal. E megállapodások mindegyikének végrehajtása folyamatban van. Jelenleg folyik a technikai akadályok és a kapcsolódó megoldások feltárása, hogy a gyakorlati lépéseket – például a személyazonosság megállapítására szolgáló missziókat és a közös visszatérési műveleteket – fel lehessen gyorsítani. A tagállamokkal szoros együttműködésben folyamatban van számos további gyakorlati megállapodás vagy teljes körű visszafogadási megállapodás megkötése a Szubszaharai-Afrikában lévő országokkal, amihez szükség szerint minden befolyásolási módot és eszközt felhasználnak.

Az e téren az **ázsiai** országokkal folytatott kétoldalú együttműködés tovább mélyült. Az EU–Afganisztán vegyes bizottság 2018. február 8-i első ülésén megvitatták a migráció témáját, és szó volt többek között a visszatérési folyamat és a visszailleszkedés hatékony

kombinációjának jelentőségéről. A Bangladesssel kötött eljárási standardok alkalmazása folyamatban van, és az EU–Banglades közös munkacsoport 2017. decemberi első ülését követően több ülésre is sor került, amelyeken sikerült megoldani a végrehajtással kapcsolatos problémákat; a folyamat jól halad előre, és folytatódnak a visszatérések. Pakisztánnal megfelelő előrehaladást értek el a visszafogadási kérelmek feldolgozására szolgáló elektronikus platform kialakítása terén. Jelenleg folynak az egyeztetések azzal a céllal, hogy előkészítsék az Iránnal és más kulcsfontosságú országokkal folytatott migrációs párbeszéd lehetséges továbbfejlesztését.

Ezeket a megbeszéléseket gyakorlati módon is támogatják. 2017 decemberéig valamennyi olyan program megkezdte működését, amely a Bizottság által elfogadott különleges intézkedés értelmében támogatja a **visszatelepülők visszailleszkedését** Afganisztánban és Bangladesben. Az Afganisztánnak szóló legnagyobb támogatási programot (39 millió EUR) 2017 végén indították el, és ennek keretében többek között elősegítik a visszatelepülőkre és a belső menekültekre vonatkozó szakpolitikai keret kidolgozását és végrehajtását, valamint a visszailleszkedéssel kapcsolatos helyi cselekvési terveket. 2018. február végéig a megérkezést követően 406, Afganisztánba visszatelepülő kapott befogadási segítséget, többek között orvosi és pszichoszociális támogatást, a végső célállomás történő odaszállítást és átmeneti szállást. Hamarosan indulnak a közösségfejlesztési tevékenységek. Ezeket az intézkedéseket azok a 196 millió EUR összegű, 2017 decemberében elfogadott különleges intézkedések is megerősítik majd, amelyek célja az Afganisztánnal, Pakisztánnal, Iránnal, Irakkal és Bangladeszel folytatott, az elhúzódnó kényszerű lakóhelyelhagyás és a migráció következtében Ázsiában és a Közel-Keleten jelentkező rövid, közép- és hosszú távú kihívások kezelésére irányuló migrációs párbeszéd támogatása.

A vízumkönnyítésről és a visszafogadásról szóló megállapodásra irányuló tárgyalások **Tunéziával** (a második fordulóra 2017. november 28-án került sor, a harmadik forduló áprilisa tervezik) és **Kínával** (első forduló) is folytatódtak. A 2017 novemberében folytatott migrációs megbeszélések során Marokkóval arról is megállapodás született, hogy újraindítják a visszafogadási megállapodásról szóló tárgyalásokat, amelyek már három éve szünetelnek. A Bizottságnak 2002 óta van megbízatása, hogy visszafogadási megállapodásról folytasson tárgyalásokat Algériával, ám a tárgyalások egyáltalán nem haladnak előre.

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség egyre több visszatérési műveletet támogat. 2017. október közepe óta 135 ilyen műveletre került sor az Ügynökség támogatásával, és több mint 5 000 személy tért vissza. A főbb érintett országok a nyugat-balkáni országok, valamint Tunézia, Grúzia és Pakisztán, míg a legtöbb műveletben Németország, Olaszország, Franciaország, Belgium és Ausztria vett részt⁴². Az Ügynökség tovább fogja fokozni a tagállamok visszatérési műveleteihez nyújtott támogatását. Az Ügynökség munkája magában foglalja a tagállamok visszatéréssel kapcsolatos szükségleteinek és kapacitásának feltérképezését, az összekötő tisztviselők kihelyezését a tagállamokba, valamint az Ügynökség részéről visszatérési műveletek kezdeményezését. A tagállamokkal 2018 januárjában magas szintű találkozóra került sor, amelyen a visszatéréssel foglalkoztak, és arra ösztönözték a tagállamokat, hogy maradéktalanul használják ki ezeket a lehetőségeket. A Bizottság ezzel párhuzamosan támogatta azt a célzott tagállami kezdeményezést, hogy az Európai Visszaküldési és Reintegrációs Hálózaton keresztül alakítsák ki a visszatérésre és a visszailleszkedésre vonatkozó európai megközelítést, amely 15 millió EUR összegű pénzügyi támogatást foglal magában. A hálózat – amelynek vezetője Hollandia és részt vesz benne 13

⁴² Beszámolási időszak: 2017.10.16.–2018.3.7; a *Frontex Application Return* adatai.

más tagállam, valamint két társult ország – 2018 nyaráig teljeskörűen működőképes lesz. A 2017. decemberi bizottsági ütemterv szerinti célkitűzések megvalósítása érdekében folytatni kell ezt a munkát.

Ezenfelül az igények emelkedése miatt nemrégiben további finanszírozásban részesültek a visszatéréssel és visszailleszkedéssel kapcsolatos meglévő projektek, például az integrált európai visszatérési kezdeményezés és az Európai Visszatérési Összekötő Tisztviselők Hálózata. A pontos és időbeli statisztikai információk fontos szerepet játszhatnak abban, hogy előmozdítsák a visszatérés és a visszafogadás kezelésének előrehaladását. A tagállamok azonban még mindig jelentős hiányosságokkal és késéssel szolgáltatják ezeket a **statisztikai adatokat**. Az átfogó áttekintés, illetve a feltárt hiányosságok némelyikének megoldása érdekében a Bizottság jelenleg mérlegeli a migrációval és a nemzetközi védelemmel kapcsolatos statisztikák gyűjtésére és szabályszerűségére vonatkozó uniós szabályok módosítását.

A Bizottság az Unió Vízumkódex módosítására irányuló javaslatával összefüggésben ma javasolta, hogy erősítsék meg a vízümpolitika alkalmazását, amely a visszatéréssel és visszafogadással kapcsolatban nem uniós tagállamokkal folytatott együttműködés területén való előrehaladás elérésére szolgáló eszköz lehet. Az EU szigorítani fogja az olyan nem uniós országok állampolgárai által benyújtott vízumkérelmek feldolgozását, amelyek nem működnek együtt kellőképpen a visszatérés és a visszafogadás terén.

Következő lépések:

- Előrehaladást kell elérni a partnerországokkal a visszafogadási és a visszatérési megállapodásokról folytatott tárgyalásokban.
- A tagállamoknak maradéktalanul ki kell használniuk a nemrégiben megkötött visszatérési és visszafogadási megállapodásokat, és növelni kell az érintett országok felé benyújtott visszafogadási kérelmek számát.
- Javítani kell a migrációval és a nemzetközi védelemmel kapcsolatos statisztikai információk szolgáltatását.
- Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak fel kell gyorsítania az Unió Vízumkódex módosításáról szóló március 14-i bizottsági javaslat megtárgyalását.

5. A KÜLSŐ HATÁROK IGAZGATÁSÁNAK MEGERŐSÍTÉSE

A külső határok igazgatásának korszerűsítése a 2017. decemberi ütemterv részét képezi. Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség közös műveletek révén, több mint 1 350 határőr és egyéb személyzet kihelyezésével továbbra is támogatja a tagállamokat a kelet-, közép- és nyugat-mediterrán térségben, valamint a Nyugat-Balkánon húzódó főbb migrációs útvonalak mentén.

A 2018-as műveleti tevékenységekre vonatkozó vállalások tekintetében súlyos hiányosságokat tártak fel. A megtett vállalások mindössze a szakértők 49 %-át és a technikai eszközök 44 %-át fedeznék a szárazföldi határokon végzett tevékenységek tekintetében. A tengeri határokon végzett műveletek esetében a szakértők 85 %-át tudnák biztosítani, a technikai eszközöknél viszont csak 51 %-ot. E jelentős hiányosságok nagyban korlátoznák a 2018-ra tervezett tevékenységek végrehajtását. A vállalási folyamat javítása

érdekében az Ügynökség hamarosan magas szintű találkozót szervez a tagállamokkal és a Bizottsággal.

A kötelező **gyorsreagálási állomány** állandó kapacitása majdnem teljesen megvalósult: 27 tagállam jelölte ki határait, amely az állomány előírt összetételének 99 %-át teszi ki (1 500 tisztviselőből 1 481).

Habár néhány további vállalat megerősítettek, sajnos semmilyen jelentős előrehaladás nem történt a **gyorsreagálási eszközállomány** területén. Továbbra is rendelkezésre áll az **uniós finanszírozás** olyan felszerelésekre, amelyeknek aztán hozzá kell járulniuk az Ügynökség szükségleteinek ellátásához. A 2015-ben és 2017-ben rendelkezésre bocsátott 208 millió EUR-n felül a Bizottság véleménye szerint 2018-ban további erőforrásokat lehetne juttatni ebben a tekintetben a tagállamok részére. A tagállamoknak azonban fokozniuk kellene a már allokált finanszírozás felhasználására irányuló erőfeszítéseiket, hogy ezen eszközök révén meg lehessen szüntetni a meglévő hiányosságokat.

Az Ügynökség munkájának egyik kulcsfontosságú területe a **sebezhetőségi értékelések** kidolgozása a tagállami határellenőrzések hiányosságainak feltárása érdekében. A 2017-ben tett 37 ajánlásból a jelentések szerint eddig mindössze hat valósult meg. A tagállamoknak valamennyi 2017-es ajánlást végre kell hajtaniuk, az Ügynökségnek pedig hatékony nyomkövetési mechanizmust kell bevezetnie az ajánlások maradéktalan végrehajtásának biztosítására. Az Ügynökség jelenleg végzi a 2018. évi sebezhetőségi értékeléseket.

Az Európai Határ- és Parti Őrségről szóló rendelet⁴³ meghatározza az **európai integrált határigazgatási** koncepciót, és előírja, hogy az Ügynökségnek ki kell alakítania az európai integrált határigazgatásra vonatkozó technikai és műveleti stratégiát. Ennek érdekében a Bizottság 2017 folyamán⁴⁴ célzott találkozókat szervezett az Európai Parlamenttel és a tagállamokkal; e találkozók eredményeit belefoglalták abba a folyamatba, amelyben meghatározták az európai integrált határigazgatási stratégia kialakításának főbb elemeit. E folyamat következő lépéseként az európai integrált határigazgatási stratégia kialakításának a 6. mellékletben foglalt főbb elemei nemcsak az európai integrált határigazgatás technikai és műveleti stratégiájának az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség általi, illetve a nemzeti stratégiák tagállamok általi előkészítéséhez szolgálnak iránymutatásként, hanem további inputot nyújtanak az Európai Határ- és Parti Őrség jövőbeli fejlesztésére vonatkozó lehetséges forgatókönyvekről folytatandó eszmecserékhez is, amint azt a jövőbeli többéves pénzügyi keretről szóló bizottsági közlemény⁴⁵ is tartalmazza. Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökségnek ki kell alakítania a technikai és műveleti stratégiát, a tagállami hatóságoknak pedig el kell kezdeniük megszövegezni az integrált határigazgatásra vonatkozó saját nemzeti stratégiájukat.

Az EU az elmúlt hónapokban két jelentős **új informatikai rendszer** fejlesztésében is előrehaladást ért el a külső határigazgatás területén. Először is 2017 decemberében hatályba lépett a határregisztrációs rendszerről szóló rendelet, és a Bizottság várakozásai szerint a rendszer 2020 végéig teljeskörűen működőképes lesz. Másodszor jól haladnak előre az intézményközi tárgyalások az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer

⁴³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1624 rendelete (2016. szeptember 14.).

⁴⁴ A Bizottság harmadik jelentése az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak az Európai Határ- és Parti Őrség működőképessé tételéről, COM(2017) 219 final, 2017.5.2.

⁴⁵ Az Európai Unió új, korszerű többéves pénzügyi kerete a 2020 utáni prioritások megvalósításának hatékony szolgálatában, COM(2018) 98 final, 2018.2.14.

kialakításáról, amely lehetővé fogja tenni a vízummentesen a schengeni térségbe belépő utasok előzetes fokozott ellenőrzését biztonsági, irreguláris migrációs és közegészségügyi szempontból. Ez a rendszer így már röviddel azt követően működőképpé válna, hogy a határregisztrációs rendszer megkezdte működését. Ezzel párhuzamosan az Európai Parlament és a Tanács között a határ-, migrációs és biztonsági rendszerek interoperabilitásáról folyó megbeszélések is jól haladnak előre.

Következő lépések:

- Az érintett tagállamoknak gyorsan és teljeskörűen nyomon kell követniük a 2017. évi sebezhetőségi értékelés keretében tett ajánlásokat.
- A tagállamoknak haladéktalanul meg kell szüntetniük az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség által a külső határokon koordinált, 2018-ra tervezett műveleti tevékenységek tekintetében fennálló vállalási hiányosságokat.
- A 6. mellékletben foglalt főbb elemek alapján az elkövetkező hónapokban az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökségnek ki kell alakítania az európai integrált határigazgatásra vonatkozó technikai és műveleti stratégiát, a tagállamoknak pedig biztosítaniuk kell a megfelelő nemzeti stratégiák bevezetését.

6. ÁTHELYEZÉS, ÁTTELEPÍTÉS ÉS A LEGÁLIS BEUTAZÁSI LEHETŐSÉGEK FEJLESZTÉSE

A támogatásra jogosult kérelmezők tagállamok általi **áthelyezése** továbbra is értékes eszközt jelent az egyértelműen nemzetközi védelemre szoruló személyek megsegítésében, valamint az Olaszország és Görögország menekültügyi rendszerére nehezedő nyomás enyhítésében. Több mint két év elteltével az uniós áthelyezési program sikeresnek bizonyult: támogatta a menekülteket abban, hogy új életet tudjanak kezdeni, és biztosította a felelősség tagállamok közötti megosztásának javítását. Az Olaszországban és Görögországban áthelyezés céljából nyilvántartásba vett valamennyi jogosult kérelmező 96 %-át már áthelyezték. A Bizottság valamennyi tagállamot emlékeztette jogi kötelezettségeire, és felszólította azokat a tagállamokat, amelyek még nem hajtottak végre áthelyezést, hogy ezt haladéktalanul tegyék meg. A Bizottság 2016 júliusában kötelezettségzegési eljárást indított a Cseh Köztársasággal, Magyarországgal és Lengyelországgal szemben, 2017. december 7-én pedig az Európai Unió Bírósága elé utalta az ügyet, mivel a három tagállam továbbra is megszegte jogi kötelezettségeit.

Az **áttelepítés** lehetővé teszi az EU és a tagállamok számára, hogy egyfelől teljesítsék a nemzetközi védelemre szorulóknak megsegítésével kapcsolatos köteleességüket, másfelől pedig csökkentsék az irreguláris migráció ösztönzőit. 2015-ben 22 504 áttelepítésről született megállapodás⁴⁶, és ennek több mint 86 %-át hajtották végre a tagállamok 2017. december 8-ig, amikor az ehhez a programhoz nyújtott pénzügyi támogatás lejárt. 19 432 nemzetközi védelemre szoruló személyt telepítettek át – elsősorban Törökországból, Jordániából és Libanonból, de más harmadik országokból is – 21 tagállamba és négy társult államba.⁴⁷

⁴⁶ A Tanács következtetései („20 000, egyértelműen nemzetközi védelemre szoruló személy multilaterális és nemzeti mechanizmusok révén történő letelepítéséről”), 2015.7.20., 11130/15. sz. dokumentum.

⁴⁷ Belgium, a Cseh Köztársaság, Dánia, Németország, Észtország, Franciaország, Horvátország, Izland, Írország, Olaszország, Lettország, Liechtenstein, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Norvégia, Ausztria, Portugália, Románia, Spanyolország, Finnország, Svédország, Svájc és az Egyesült Királyság.

A Bizottság 2017. szeptemberi ajánlása⁴⁸ nyomán további lendületet ad majd az uniós áttelepítési erőfeszítéseknek az az új program, amely legalább 50 000 nemzetközi védelemre szoruló személy 2019. október 31-ig történő áthelyezésére irányul, és amely az uniós költségvetésből 500 millió EUR összegű támogatásban részesül. A tagállamok kedvező választ adtak az ajánlásra, és 19 tagállam⁴⁹ eddig közel 40 000 férőhelyre tett vállalást, így mostanáig ez az EU és a tagállamok legnagyobb közös szerepvállalása az áttelepítések tekintetében. Jelenleg az olyan kiemelt térségekre kell különleges hangsúlyt fektetni áttelepítési szempontból, mint Törökország, Jordánia és Libanon, valamint a közép-mediterrán útvonal mentén fekvő afrikai országok. A tagállamok jelezték, hogy több mint 27 000 férőhelyet tudnak felajánlani arra, hogy szíriaiakat telepítsenek át Törökországból, Jordániából és Libanonból, valamint hozzávetőleg 7 000-et a közép-mediterrán útvonalon fekvő országokból történő áttelepítésre. Az új európai letelepítési program keretében tíz tagállam már 1 855 személyt telepített át⁵⁰. A Bizottság felszólítja a többi tagállamot, hogy az 50 000 férőhelyes cél elérése érdekében nyújtsák be vállalásaikat.

A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy októberig hajtsák végre a decemberi ütemtervben foglalt, a vállalások 50 %-át jelentő célkitűzést. A valamennyi kiemelt térségre vonatkozó áttelepítési vállalások folyamatos végrehajtásával párhuzamosan sürgősen foglalkozni kell a Líbiából a sürgősségi tranzitmechanizmuson keresztül Nigerbe evakuált személyek áttelepítésével is.

Az összes európai letelepítési program elindítása óta összesen 29 314 személyt telepítették át, és ez a szám magában foglalja az EU–Törökország nyilatkozat szerint Törökországból áttelepített szíriai állampolgárokat is.

Jelenleg folyik egy, a **jogszerű migrációval foglalkozó célzott kísérleti projekt** kidolgozása a Bizottság és több olyan tagállam részéről, amelyek a munkaerőpiaci igények, valamint a tagállamokban és kiválasztott harmadik országokban meglévő ajánlatok alapján érdeklődést mutattak az átmeneti és a hosszabb távú migrációs programok átvétele iránt. A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy a kiválasztott – elsősorban afrikai – harmadik országokkal folytatandó megbeszélések elindítása céljából tegyenek konkrét ajánlatokat.

Az **uniós kékkártyáról** szóló javaslatra vonatkozóan az Európai Parlamentben és a Tanácsban további erőfeszítéseket kell tenni, hogy olyan kompromisszumra jussanak, amely valódi hozzáadott értéket nyújt a magas szintű képzettséggel rendelkező munkavállalók vonzására irányuló közös célkitűzés megvalósításához.

A munkaerőpiaci integráció további előmozdítása céljából a Bizottság és az európai szociális és gazdasági partnerek 2017 decemberében **integrációs partnerséget**⁵¹ írtak alá. A partnerség meghatározza a Bizottság és a gazdasági és szociális partnerek kulcsfontosságú elveit és kötelezettségvállalásait arra vonatkozóan, hogy támogassák és erősítsék az EU-ban jogszerűen tartózkodó menekültek és migránsok európai munkaerőpiaci beilleszkedésének lehetőségeit. A Bizottság továbbá be fogja vonni a szociális és gazdasági partnereket az e téren folyó, egymástól való tanulóssal kapcsolatos tevékenységekbe. A partnerség – a

⁴⁸ A Bizottság ajánlása a nemzetközi védelemre szoruló személyek legális beutazási lehetőségeinek javításáról, 2017.9.27., C(2017) 6504.

⁴⁹ Belgium, Bulgária, Ciprus, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Írország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Olaszország, Portugália, Románia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország.

⁵⁰ Habár Norvégia nem részes fele az új európai letelepítési programnak, ugyanezen időszak alatt 714 menekültet telepített át. A 2018-as norvég nemzeti kvóta 2 120 férőhely.

⁵¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5352_hu.htm

Bizottság intézkedéseinek egyikeként – bemutatja a harmadik országbeli állampolgárok készségprofil-készítő uniós eszközét⁵². Ez az online készségszerkesztő most már valamennyi uniós nyelven, valamint a küldő országok főbb nyelvein is elérhető⁵³. Az eszköz elősegíti az egyéni készségek és készséghiányok feltérképezését, és támogatja a sikeres integrációt célzó munkaerőpiaci iránymutatást. Az elért előrehaladás számbavételére 2018 végén kerül sor.

A Bizottság 2018. január 24-én elindította a „Milyen uniós források vehetők igénybe a migráns háttérű személyek integrálásához?” című útmutatót⁵⁴, amely segítséget nyújt a nemzeti és regionális hatóságok részére, hogy integrációs politikájuk végrehajtása során jobban ki tudják használni az uniós forrásokat, különösen a befogadás, az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

Következő lépések:

- A tagállamoknak egyrészt teljesíteniük kell az új program szerinti legalább 50 000 áttelepítési férőhelyre vonatkozóan még hiányzó vállalásaikat, és gyorsan végre kell hajtaniuk a kiemelt térségekből történő áttelepítéseket. Különösen sürgős a Líbiából evakuált személyek áttelepítése Nigerbe.
- A tagállamoknak a jogszerű migrációval foglalkozó kísérleti projektekre kiválasztott harmadik országokkal folytatandó megbeszélések elindítása céljából konkrét ajánlatokat kell tenniük.

7. KÖVETKEZTETÉS ÉS KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A Bizottság 2017 decemberében ütemtervet határozott meg az átfogó migrációs csomagra vonatkozóan 2018 júniusáig elérendő megállapodásra irányulóan. Továbbra is változatlan jelentőséggel bír egy olyan erős és átfogó uniós menekültügyi rendszer kiépítése, amely ellenálló a jövőbeli válságokkal szemben, és amelynek középpontjában a szolidaritás és a felelősségvállalás áll. Ez kiemeli annak szükségességét, hogy megállapodás szülessen a közös európai menekültügyi rendszer reformjáról és annak végrehajtásáról, valamint hogy fenntartsák a decemberben körvonalazott lépések végrehajtásának lendületét.

Ez a jelentés azt szemlélteti, hogy milyen széles körű intézkedésekre kerül sor az uniós és a tagállami költségvetések támogatásával az európai migrációs stratégia valamennyi munkaterületének hatékony végrehajtása érdekében. Ez a finanszírozás elengedhetetlen volt ahhoz, hogy az EU valódi segítséget nyújtson menekültek millióinak Törökországban, kezelje a Líbiából kiinduló és a Líbián belüli migrációt, valamint világszerte együttműködjön a partnerekkel a migráció kiváltó okainak megszüntetésében, az embercsempészség és -kereskedelem elleni küzdelemben, valamint a nemzeti migrációkezelési rendszerek megerősítésében.

Az EU-nak a jövőben is folytatnia kell a külső migrációs politikája részeként eddig tett széles körű intézkedéseket, amelyekhez már így is a lehető legnagyobb mértékben kihasználta az uniós költségvetés rugalmasságát. Az intézkedésekhez azonban elegendő finanszírozásra van

⁵² A harmadik országbeli állampolgárok készségprofil-készítő uniós eszköze a következő internetcímen érhető el: <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>

⁵³ Többek között arab, fárszi, pastu, szoráni (kurd), szomáli, tigrinya és török nyelven.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2018/toolkit-on-the-use-of-eu-funds-for-the-integration-of-people-with-a-migrant-background

szükség, amelynek magában kell foglalnia az uniós költségvetésből és a tagállami költségvetésekből nyújtott hozzájárulásokat is. A finanszírozási partnerség az irányítási partnerség előfeltétele.

Az Unió és a tagállamok szempontjából most a legsürgetőbb feladat a törökországi menekülteket támogató eszköz 3 milliárd EUR összegű második részletének finanszírozása. A Bizottság ma az uniós költségvetésből 1 milliárd EUR összegű uniós hozzájárulást javasolt, amely már így is jóval meghaladja a költségvetés külső tevékenységre vonatkozó fejezetének rendelkezésre álló mozgásterét. Ha ennél magasabb összegű hozzájárulást nyújtana az uniós költségvetés, az hátráltatná, hogy folyamatosan finanszírozni tudja a migrációval kapcsolatos egyéb programokat, szélesebb értelemben pedig kezelni tudja az egyéb jövőbeli külpolitikai prioritásokat. Ebben a tekintetben a jelentés kiemeli az Uniós Szükséghelyzeti Alap Afrikáért mindhárom (Észak-Afrikára, a Száhel-övezetre és a Csád-tóra, valamint az Afrika szarvára vonatkozó) keretének finanszírozási hiányát, amelyhez ugyancsak közös uniós és tagállami finanszírozást kell majd mobilizálni az elkövetkező hónapokban; hangsúlyozza továbbá, hogy támogatni kell a 2017 áprilisában megrendezett, Szíriával foglalkozó konferenciát követő munkát; valamint kezelni kell az európai külső beruházási terv alá tartozó garanciák iránti nagy érdeklődést.

Következésképpen a törökországi menekülteket támogató eszköz második részletére vonatkozó, az első részlettel megegyező alapokon nyugvó megállapodás kulcsfontosságú lesz annak bizonyítására, hogy a tagállamok és az EU egymás partnerei, és továbbra is eltökélt szándékuk, hogy az EU migrációs politikája szilárdan és hatékonyan működjön.